

АНАЛІЗ РИНКУ М'ЯСА В МИКОЛАЇВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Постановка проблеми. У сучасних умовах економіка нашої країни має працювати за принципом європейського ринку, вітчизняні підприємства повинні забезпечити достатню кількість продуктів харчування високої якості з низькою собівартістю, бути конкурентоспроможними на ринках споживача.

Особлива роль при цьому відводиться галузям, які виробляють найбільш цінний продукт харчування – м'ясо. У той же час виробництво м'яса у період переходу на ринкові засади зіткнулося з великими труднощами, що спричинили значні темпи зменшення поголів'я тварин, зниження продуктивності та виробництва продукції, зростання її собівартості – внаслідок чого наростає збитковість галузі тваринництва.

Причина цих явищ пояснюється відсутністю чіткої концепції аграрного розвитку та формування ринку, недосконалістю ринкової інфраструктури, неспроможністю господарств населення забезпечити нарощування виробництва м'яса, в результаті чого є недостатня пропозиція м'ясопродуктів вітчизняного виробництва на ринку, а в підсумку рівень споживання м'яса населення значно менший за мінімально-нормативні показники. В такій ситуації проблема виробництва м'яса і формування його ринку набуває вагомого значення і актуальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням проблеми виробництва м'яса та формуванням його ринку займаються багато науковців, зокрема: В.Г. Андрійчук, М.Я. Дем'яненко, М.В. Зубець, І.Н. Топіха, В.І. Топіха, В.Я. Месель-Веселяк, П.Т. Саблук, О.М. Шпичак та ін. Не зменшуючи значення робіт, присвячених проблемі дослідження формування ринку м'яса, необхідно відзначити, що недостатньо вирішеними залишаються дослідження проблем розвитку ринку м'яса на регіональному рівні та чинників, які забезпечують стабілізацію та збільшення обсягів виробництва м'яса і підвищення його якості.

Мета статті полягає у дослідженні стану та основних тенденцій розвитку поповнення внутрішнього ринку області м'ясом та виявлення чинників, що забезпечують підвищення обсягів виробництва та покращення якості продукції.

Виклад основного матеріалу. Споживання населенням м'яса та м'ясопродуктів в Україні у 2010 році зросло до 52 кг, а в області до 43,6 кг. Щоб досягнути показника розвинутих країн світу – 85 кг м'яса на рік, вітчизняним виробникам необхідно майже подвоїти обсяги виробництва м'яса.

У структурі споживання м'яса в області за підсумками 2010 року більша частка припадає на яловичину та телятину (43,8%), і майже рівні частки на свинину (23,3%) та птицю (29,6%). При цьому, спостерігаються найбільші темпи зростання споживання м'яса птиці. Заміщення м'ясом птиці споживання інших видів м'яса, відбулося в результаті більших темпів зростання цін на яловичину та свинину [4].

Розвиток галузі тваринництва залежить від поголів'я худоби та птиці, яке протягом останніх років зазнало значних змін. Так, на кінець 2010 рік в Миколаївській області в усіх категоріях господарств нараховувалося 141,4 тис. голів великої рогатої худоби (на 56,7% менше, ніж в 2000 році), у тому числі корів – 92,4 тис. голів (на 63,9% менше). Зовсім інша ситуація спостерігається з поголів'ям свиней та птиці. В 2010 році поголів'я свиней збільшилося до 166,9 тис. голів, тобто на 22,0% порівняно з 2000 роком. Щодо поголів'я птиці, то на кінець 2010 року воно зросло на 65,8%, та склало 4198,1 тис. голів.

Збільшення поголів'я худоби та птиці спостерігалось і в господарствах населення, де зосереджена значна частина поголів'я худоби та птиці: на 1 січня 2011 року вони утримували 84,5% поголів'я великої рогатої худоби (у тому числі корів – 90,6%); 58,8% - свиней; 48,7% - птиці всіх видів.

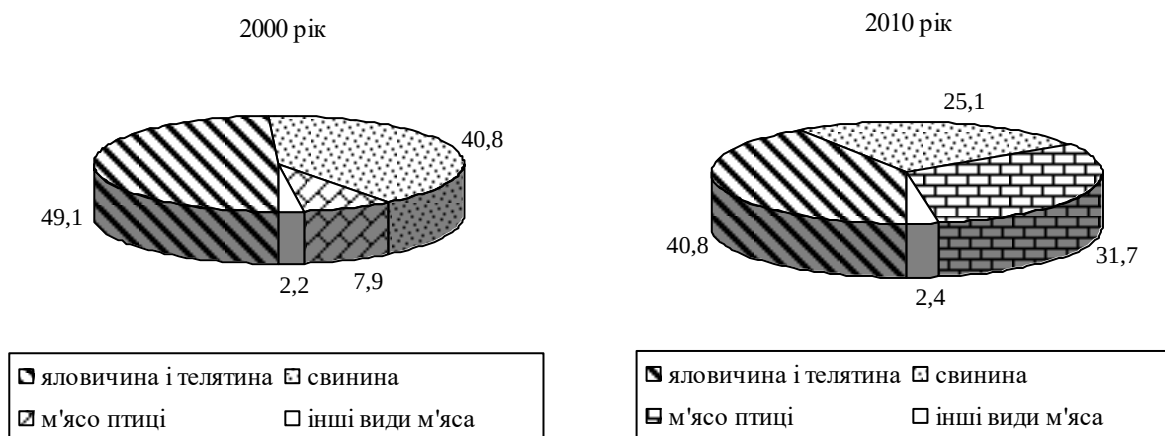
В рейтингу виробників м'яса України Миколаївська область посідає останнє місце. Зменшення виробництва м'яса та м'ясопродуктів позбавляє населення найцінніших продуктів харчування, а від того значно залежить демографічна ситуація, добробут населення, міцність здоров'я, працездатність та рівень загального розвитку.

При відсутності достатніх обсягів вітчизняного виробництва м'яса дефіцит покривається імпортом. М'ясопереробні підприємства залишаються у вигравшій ситуації, оскільки мають можливість закуповувати неякісне, дешеве м'ясо та зосереджуватися на виробництві більш дешевих виробів, які на сьогодні користуються найбільшим попитом у населення.

У січні-серпні 2011 року країна збільшила експорт м'яса одночасно скоротивши його імпорт. Експорт м'яса із країни склав 45 тис. тонн, що на 50% більше, ніж за аналогічний період 2010 року, а імпорт за цей період скоротився з торішніх 190 тис. тонн до 95 тис. тонн. Вітчизняне тваринництво поступово збільшує рівень забезпеченості України м'ясом. У 2008 році частка імпортованого м'яса складала 23%, в 2009 році – 19%, а в 2010 році вже 16% [2].

Формування пропозиції на ринку м'яса безпосередньо залежить від обсягів його виробництва. Частку кожного виду м'яса у загальній структурі виробництва м'яса по області за 2000 та 2010 роки наглядно видно з графіків, що представлені на рис. 1.

У структурі виробництва м'яса за видами в усіх категоріях господарств області в 2000 році найбільшу питому вагу займає яловичина та телятина, і становить 49,1%. Останнім часом, її питома вага дещо зменшилася, і у 2010 році склала 40,8%, що відбулося за рахунок значного збільшення питомої ваги м'яса птиці (31,7%). Різке підвищення цін на яловичину та свинину сприяло активізації ринку м'яса птиці. При цьому темпи росту цін на м'ясо птиці були значно меншими, та й вартість залишається найнижчою. Така ситуація призвела до того, що попит на м'ясо птиці почав швидко зростати в порівнянні з іншими видами м'яса, що й стало наслідком змін у структурі виробництва м'яса в цілому по області.

Джерело: Головне управління статистики Миколаївської області

Рис.1 Структура виробництва м'яса за видами в усіх категоріях господарств Миколаївській області у 2000 і 2010 роках, %

За період економічної кризи м'ясне виробництво суспільного сектору області практично повністю було зруйновано. Лише останнім часом ситуація почала змінюватися на краще (табл. 1).

За 2010 рік обсяги вирощування худоби та птиці в живій вазі перевищили рівень 2009 року на 7,1%, у тому числі у сільськогосподарських підприємствах - на 19,2%, господарствах населення – на 3,8 %. У сільськогосподарських підприємствах обсяги

вирощування худоби та птиці порівняно з 2009 роком перевищено за рахунок нарощування поголів'я свиней та птиці всіх видів.

Як бачимо, у 2010 році у всіх категоріях господарств співвідношення вирощування худоби та птиці до їх реалізації складало 108,1%, в сільськогосподарських підприємствах – 128,3%, а в господарствах населення – 103,0%. Отже, перевищення обсягів вирощування худоби та птиці над реалізацією свідчить, що тваринництво аграрних підприємств області характеризується інтенсивністю господарювання.

Таблиця 1

**Вирощування та реалізація на забій худоби та птиці усіх видів у живій масі,
тис.тонн**

Категорії господарств	Роки					
	2000р.	2006р.	2007р.	2008р.	2009р.	2010р.
Обсяги вирощування худоби та птиці в живій масі						
Усі категорії господарств	60,4	44,3	38,5	45,6	46,3	49,6
у тому числі:						
сільськогосподарські підприємства	12,2	11,2	11,2	9,5	9,9	11,8
господарства населення	48,2	33,1	27,3	36,1	36,4	37,8
Реалізовано на забій худоби та птиці в живій масі						
Усі категорії господарств	71,2	44,4	50,7	46,0	39,9	45,9
у тому числі:						
сільськогосподарські підприємства	21,5	9,3	12,0	9,0	8,5	9,2
господарства населення	49,7	35,1	38,7	37,0	31,4	36,7

Джерело: Головне управління статистики Миколаївської області

Збільшення обсягів реалізації худоби та птиці супроводжувалось структурними змінами і перерозподілом каналів реалізації (табл. 2).

Традиційними каналами реалізації худоби та птиці господарствами суспільного сектору і надалі залишаються такі: на ринку, палатки, через власні магазини; населенню через систему громадського харчування; продаж заготівельним організаціям.

Таблиця 2

Структура реалізації худоби та птиці у сільськогосподарських підприємствах (у відсотках до загального обсягу)

Роки	Канали реалізації			
	переробним підприємствам	на ринку	населенню	за іншими
2000	7,3	53,5	33,3	5,9
2006	38,3	20,3	8,1	33,3
2007	43,3	20,6	4,5	31,6
2008	39,2	21,5	3,9	35,4
2009	33,4	25,9	2,9	37,9
2010	36,7	20,2	2,6	40,5

Джерело: Головне управління статистики Миколаївської області

За досліджуваний період реалізація худоби та птиці переробним підприємствам у 2010 році була на 29,4% вище рівня 2000 року. Останніми роками реалізація цього виду продукції зростає, і в 2010 році досягла 36,7% загального обсягу. Також значно зросла частка реалізації худоби та птиці за іншими каналами (на 34,6% проти 2000 року).

Сьогодні, як і в попередні роки особливо значну частку в структурі продажу займають реалізація худоби та птиці на ринку, через власні магазини, палатки. Це найбільш надійне джерело надходження готівки до виробника продукції. Споживачі з низьким рівнем доходів надають перевагу купівлі м'яса на стихійних ринках, де ціни на 10-20% нижчі, ніж на міських. Але необхідно відмітити, що на ринку м'яса спостерігається ряд негативних явищ, зокрема, залишається низькою якість м'яса худоби та птиці, яка пропонується на ринку вітчизняними виробниками; недостатнім є контроль з боку держави за просуванням на ринок імпоротної продукції.

Цінова ситуація на ринку м'яса з 2000 року значно змінилася. Так, в 2010 році сільськогосподарські підприємства реалізовували худобу та птицю в живій масі по цінам, які в 4,6 рази перевищували їх рівень 2000 року. Це пов'язано, насамперед з підвищенням цін на зернофураж та комбікорми, електроенергію.

В області протягом останніх років відбувається зростання собівартості виробництва продукції тваринництва, зокрема свинини – на 15%, яловичини – 33,4%, м'яса птиці – на 53,9% порівняно з 2009 роком.

За підсумками 2010 року, галузь тваринництва, як і в попередньому році залишається нерентабельною. Порівняно з 2009 роком збільшилася збитковість виробництва м'яса великої рогатої худоби (-46,0% проти -38,8% в 2009 році) та м'яса птиці (-41,7% проти -19,3%), а прибутковість вирощування свиней знизилася з 2,2% до (-) 27,6% у 2010 році. В цілому, підприємствами тваринницької галузі загальний рівень збитковості становив -2,5% проти 5,5% рівня рентабельності 2009 року [1].

Слід зазначити, що у 2010 році підприємствам області надійшло 55 тис. грн бюджетних тваринницьких дотацій і 2015 тис. грн за рахунок відшкодування ПДВ [3].

Для розвитку вітчизняного ринку м'яса в області була розроблена Програма економічного і соціального розвитку Миколаївської області на 2011-2014 роки, яка передбачає поступове зростання обсягів виробництва продукції тваринництва на рівні 0,5-4 відсотки на рік за рахунок збільшення чисельності поголів'я худоби і птиці та підвищення їх продуктивності. Таких результатів можна буде досягти за рахунок:

- 1) зростання питомої ваги обсягів виробництва продукції тваринництва у суспільному секторі (за рахунок інтенсивного розвитку великотоварних господарств) та поступового їх скорочення у приватному секторі у межах до 5% на рік;
- 2) впровадження ефективних методів регулювання ринку м'яса;
- 3) надання фінансової підтримки розвитку галузі тваринництва за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів.

Висновки. Пріоритетом соціального і економічного розвитку області є стабілізація та нарощування обсягів виробництва м'яса, поліпшення його якості та забезпечення захисту вітчизняного товаровиробника. Для вирішення цих проблем необхідно:

- впроваджувати у виробництво нові науково обґрунтовані технології та сучасні наукові розробки;
- дотримуватися технології виробництва продукції та усувати чинники зниження її якості;
- при переробці дотримуватися міжнародних стандартів, а для виробництва використовувати високопродуктивні породи з цінними племінними характеристиками;
- знизити собівартість продукції на основі оптимального витрачання всіх видів ресурсів;
- збільшення державної підтримки вітчизняних підприємств та просування їх продукції на зовнішній ринок.

Успішне вирішення висвітлених вище проблем забезпечить вітчизняному товаровиробникові гідне місце як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку.

Анотація

У статті проаналізовано сучасний стан та особливості розвитку ринку м'яса в Миколаївській області, обґрунтовано вплив окремих чинників на його розвиток та запропоновано шляхи вирішення проблем галузі.

Ключові слова: споживання м'яса, ринок м'яса, ціна, якість, попит, пропозиція, тваринництво, продуктивність.

Аннотация

В статье проанализировано современное состояние и особенности развития рынка мяса в Николаевской области, обосновано влияние отдельных факторов на его развитие и предложены пути решения проблем отрасли.

Ключевые слова: потребление мяса, рынок мяса, цена, качество, спрос, предложение, животноводство, производительность.

Summary

In the article the modern consisting and features of market of meat development is analysed of the Mykolaiv region, grounded influence of separate factors on his development and the ways of decision of problems of industry are offered.

Key words: consumption of meat, market of meat, price, quality, demand, suggestion, stock-raising, productivity.

Список використаних джерел:

1. Основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств Миколаївської області: статистичний збірник / за ред. З.А. Лук'яненко. — Миколаїв, 2010. — 126с.
2. Україна у цифрах 2010: статистичний збірник / за ред. О.Г. Осауленка. — Київ, 2011. — 252с.
3. Реалізація продукції сільськогосподарськими підприємствами за 2010 рік : статистичний бюлетень. — К., 2011. — 112с.
4. Тваринництво Миколаївщини : статистичний збірник / за ред. З.А. Лук'яненко. — Миколаїв, 2011.— 211с.
5. Обсяги та середні ціни реалізації продукції сільськогосподарськими підприємствами області: статистичний збірник / за ред. З.А. Лук'яненко.— Миколаїв, 2011. — 225с.

УДК: 338.24, 339.543

Пашко П.В.

СИСТЕМА ГАРАНТІЙНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПРИ ВВЕЗЕННІ ТОВАРУ НА ТЕРИТОРІЮ США

Постановка проблеми у загальному вигляді. У Програмі економічних реформ на 2010-2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» [1], яка підготовлена Комітетом з економічних реформ при Президентіві України у розділі «Реформування митних процедур» для спрощення, підвищення ефективності й прискорення процесу митного оформлення запропоновано здійснювати подальшу модернізацію митного законодавства на основі законодавства ЄС, зокрема ЕС Customs Blueprints (Митні прототипи) [2].